Ročník XIV. V Budapešti, 14. decembra 1907. Číslo 50.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNASŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 « — «
Na štvrt roka ... 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedny redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majitel' a vydavatel':
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavatel'stvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Jednota katolíckeho ľudu.

V miestnosťach Katolíckeho Kruhu v Budapešti utvorila sa dňa 7. demcembra Jednota katolíckeho ľudu Uhorska. Tri vznešené mená katolíckeho života verejného skvejú sa na zástave tejto novej ustanovizne katolíckej. *Rakorszky, Prohászka, Zboray* sú povolaní vodcovia Jednoty katolíckeho ľudu. Každé toto meno označuje už samo v sebe celý programm účinkovania tohoto sriadenia. *Láska k ľudu, vernosť k viere, nezkalná láska ku vlasti,* za uplatnenie a do života uvedenie týchto vznešených zásad neohrožene bojovať budú vodcovia Jednoty katolíckeho ľudu.

Každý nahliadne, že v prítomných časoch základom blaha ľudu a vlasti sú, vo verejnom živote prevedené zásady: láska k ľudu, nezklatná vernosť ku viere a nezkalná láska ku vlasti.

Láska k ľudu prejavuje sa v celom programme kresťanskej ľudovej strany. Kým nebolo tejto politickej strany, o ľud sa nikto nestaral. Liberáli náš ľud beztrestne utlačovali a vykorisťovali. Úbohý ľud v jeho hrozných nesnádzach nemal sa ku komu o pomoc obrátiť. Láska k ľudu ale, na ktorej zakladá sa celé účinkovanie sociálnopolitické našej strany, je ten čistý prameň, z ktorého vyviera skutočné blaho ľudu. Toto bude hýbadlom účinkovania Jednoty katolíckeho ľudu. Ľud katolícky každého postavenia a pohlavia spojiť sa má v neodolateľnú Jednotu ku obrane svojich práv a záujmov. V tejto Jednote spojený ľud poznať má sám seba, svoje potreby, ktorým možno odpomôcť zákonnou cestou a svojich priateľov vo vodcoch Jednoty. Nadovšetko za terajších časov je veľmi potrebné, aby katolícky ľud poznal svojich opravdových priateľov, ktorí s ním cítia a všemožné vynakladajú na to, aby mu na základe kresťanskej spravodlivosti pomoženo bolo. Známa vec je, že prítomne mnohí vydávajú sa za priateľov ľudu, za ľudomilov z osobných záujmov. zo sobectva, nestoja ale na kresťanskom, tým menej na katolíckom základe. Známa vec je, že kto náboženstvo svoje, zvlášte náboženstvo katolícke opúšťa, proti nemu brojí, ho špiní, ten nemôže byť skutočným priateľom katolíckeho ľudu. Najväčším pokladom ľudu je totiž náboženstvo, kto ale toto podrýva, ten ženie ľud do záhuby. Proti týmto zhubcom spájať sa má ľud v katolíckej Jednote. Tu najde podporu a čistú lásku kresťanskú, ako ju ohlasoval Spasiteľ Ježiš Kristus. V Jednote katolíckej najde ale náš ľud aj obranu svojej viery.

Stolnobelohradský biskup dr. Ottokar Prohászka, ako horlivý biskup a vodca kresťanskej Jednoty je istou zárukou toho, že katolícka Jednota neohrožene bude zastávať práva katolíckej cirkve. Práva cirkve sú ale zároveň aj právom ľudu. Nielen vodcovia sami, lež celý ľud katolícky spojený pevným zväzkom v Jednote, bojovať budú za práva našej cirkve. Toto spojenie ľudu v Jednote v čatách sriadených, cieľom obrany našeho svätého náboženstva je nanajvýš potrebné. My katolíci máme veľa nepriateľov z vonku, okolo seba a bohužiaľ aj medzi nami. Naši vonkajší nepriatelia sú: freimaureri, ktorí zničiť chcejú našu cirkev a vieru a zrúcať všetky tróny; socialdemokrati, ktorí zapierajú verejne Boha a všetko, čo s ním v súvislosti stojí a každé náboženstvo vyhlasujú za vec pobočnú; voľnomyselníci, ktorí pracujú na mravnej záhube

ľudu, vytvoriť chcejú vynaučovanie náboženstva zo škôl a city náboženské vyrvať už aj z útlych sŕdc detských. V posledných časoch vystavení sú u nás katolíci krutým nápadom tiež aj zo strany protestantských vierovyznaní, ktorých daktorí poprední mužovia na tom pracujú, aby cirkevné majetky katolíkov zhabané boly. Krom týchto vonkajších nepriateľov, máme my katolíci takých aj medzi nami. Sú to neverci, ktorí ačpráve sa neodtrhli od katolíckej cirkve, predsa ju deň po deň tupia, hania a znevažujú. Veď toho predtým nikdy nebolo slýchať u nás, že by sa z katolíkov bol kto opovážil tak ohavne písať o našich biskupoch, o našom duchovenstve, ako sa to teraz robí. Ľud sa poburuje naproti cirkevným vrchnosťam v novinách a všeliakých brošúrach takým spôsobom, že to ani pohania tak nerobia. Stvárajú to ale ľudia takí, čo hovoria o sebe že sú katolíci. No je to doprosta zrada na našom svätom náboženstve. Proti tomuto musí sa ľud náš brániť. Nad všetkými nápadami našich vonkajších nepriateľov zvíťaziť môžeme len skrze pevné spojenie ľudu v katolíckej Jednote. Toto spojenie povolané je ľud náš povzbudiť i ku láske ku našej vlasti.

Že katolícka Jednota ľudu poučovať bude katolicky ľud v láske ku našej vlasti, toho nám je pevnou zárukou vodca Jednoty *Mikuláš Zboray*. Pod láskou ku vlasti my nerozumieme takrečený šovinismus, ktorý kresťanská ľudová strana vždy zatracovala, zatracuje a zatracovať bude, ako všetko zlé. Dľa zákonov prírody podlžný je každý vlasť svoju milovať, ako svoju telesnú matku. Tá hruď, kde sa narodil, kde jeho predkovia pochovaní ležia, ktorá mu dáva chleba a na ktorej žije, má každému byť milá a svätá. Ľud náš zavše miloval svoju vlasť, obetoval za ňu v čas potreby majetok a život. Za novších časov spatrujeme ale medzi našim ľudom pohyby, ktoré o inom zdajú sa svedčiť. Chodia medzi našim ľudom falošní proroci, ktorí v útrobách ľudu snažia sa utlačiť city lásky ku vlasti. Keď je ale veľký hriech zrada náboženstva, nevýslovne veľký hriech je aj vlastizrada. Proti tomuto najde ochranu náš ľud v katolíckej Jednote.

Katolícka Jednota ľudu je politická potrebnosť. Celé katolícke obecenstvo, všetky kresťansko-katolícke spolky a družstvá, intelligencia, ľud pospolitý obojeho pohlavia majú sa spojiť v katolíckej Jednote, ako v jednom veľkom tábore k obrane našeho náboženstva, ku sláve našej vlasti a ku blahu našeho ľudu. K tomuto vyzývajú nás kresťanská ľudová strana a naši vodcovia: *Rakovszky*, *Prohászka* a *Zboray*.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Biskupský sbor Uhorska.

Cez dlhé stoletia od časov Krista Pána všetci, čo napádali cirkev, tupili, pomlúvali a prenasledovali v prvom rade pápeža a biskupov. Označil to Pán popredku slovami: «*Udrím pastiera a rozprchnu sa ovce*». Rozpomeňme sa na časy Lutherove. Čoho všetkého dopustili sa proti biskupom v Nemecku. Pápeža menovali antikristom, na biskupov kydali tie najohavnejšie hany, vymýšľali na nich tie najpotupnejšie hriechy, len aby vážnosť jejich zničili a ľud odcudzili a vytrhli z lona katolíckej cirkve.

Také pokračovanie nemôže mať žiadnych dobrých následkov. Cesta, ktorá vedie k vykoreneniu náboženstva ľudu je: «*Udri pastiera a rozprchnu sa ovce*». Všetci, čo kedy opovrhovali katolícku cirkev, držali sa vždy rovnakého spôsobu nápadov. Tak to robili luteráni, židia, freimaureri a tohoto sa držia aj novomódni pohania, ktorí vôbec žiadnej viery nemajú a socialdemokrati, ktorí zapovrhujú všetko, čo sa na Boha vzťahuje.

To isté objavuje sa aj prítomne pred našima očima. Hodža a jeho ľudia pekelnou zášťou oborujú sa na pápeža a biskupov, lebo to dobre vedia, že keď sa im pošťastí ľud od cirkve odtrhnuť, vtedy ľud tento nič v tom viacej zastaviť nemôže, aby sa vrhal do náručia nepriateľov božského a svetského poriadku.

Tisíc a tisíckráť rozširujú jejich prázdne vymysleniny, lže a pomluvy, šliapu v osobnej poctivosti, v dobrom mene a chýre druhých, ačpráve to na stokráť sami najlepšie vedia, že nemajú pravdu. Prečo toto robia? K čomu im je potrebné toto jednostajné a jednoplánne lhárstvo? Kto v Boha verí, ten vedome a úmyselne s lhárstvom pracovať neide. Tu ale ani reči nemôže byť o tom, žeby títo ľudia v Boha verili;

jejich chovanie, reči, plány, druhovia všetko len to dokazujú: tu nenie viery, tu niet dôvery v Boha, tu je len rozum pohanský, tu videť len plány pohanské, borby neverníctva, zášť, nenávisť a nezmyselné pračky.

Teraz priam tak predstavujú sbor biskupský ako za časov Lutherových. Nachodia sa medzi biskupmi ľudia života svätého, zná ich vôbec každý človek. Sú v jejich rade učenci krajinského chýru, rečníci svetochýrni. Nachodia sa medzi nimi ľudia dobrodejní, o ktorých sa povedať môže, ako dakedy o svätom Štefanovi: «*Cez celý život tvoj namáhal si sa v dobročinnosti*». A o týchto osobnosťach, bez rozdielu, Hodža, syn luteránskeho kňaza, tak hovorí, ako o dajakých kapcabeťároch. Tou zášťou a nenávisťou, ktorú ako luterán zdedil protiva biskupom katolíckej cirkve, teší a chlúbi sa v tom, že na biskupský sbor katolíckej cirkve môže brízgať, môže ho tupiť a špiniť. Veď o nich to píše, že sú na vlas rovní tým, čo ukrižovali Krista.

Bratia katolíci! To píše o Majláthovi, Prohászkovi, Fischer-Colbrie, Városy-mu atď. syn luteránskeho kňaza!

Na to ráia, že ľud nevie na to prísť, kde je lhárstvo v tlačenej litere. Má aj zášť a nenávisť svoje zákony. V nenávisti tiež pokračujú od stupňa do stupňa, aby rozum ztratil rovnováhu, aby človeka omámili, svedomie jeho ohlušili, bo len tak možno je vohnať ľud do takej veci, akej by sa pri zdravom rozume a s čilým svedomím nikdy nedopustil.

Toto bude próba za naše katolícke náboženstvo. Z tohoto uvidíme, čo má väčšiu cenu a hodnosť pred nami, či naša svätá viera, alebo tí nesvedomití ľudia, čo deň po deň tupia, hania a znevažujú našu svätú cirkev. My pevne veríme v Boha a preto za vieru našich predkov, za naše sväté náboženstvo katolícke odhodlane bojujeme proti každému. Nateraz už mnohí onemeli, čakajú a nevedia čoho sa lapiť proti nepriateľom. Ku Bohu ale a ku svätému náboženstvu svojmu katolíckemu neverní nebudú. Aj naši predkovia stretali sa neraz s takýmito zápasmi. Neraz obrátilo sa všetko proti katolíkom. Predkovia naši vždy so všetkými obetami, keď bolo treba aj za cenu života, lež vytrvali pevne pri svojom náboženstve katolíckom, držiac sa pápeža a biskupov. Nových nepriateľov a nové zápasy poslal nám Boh. Neľakáme sa týchto zápasov a za sväté náboženstvo naše katolícke bojovať budeme kým vládzeme. Tak nám Pán Boh pomáhaj!

Domov z Ameriky.

Hospodárska kríza, ktorou prekvapené sú Spojené Štáty Severnej Ameriky zapríčinila nevysloviteľnú, ba hroznú biedu medzi triedami robotníctva. Na státisíce robotníkov je tam prítomne bez roboty a následkom toho bez chleba. K dokázaniu tohoto uvádzame list, ktorý dostaly noviny v Temešvári vychodiace; z tohoto sa každý presvedčiť môže, aký osud očakáva náš ľud, ktorý tak ľahkomyseľne opúšťa svoju domovizeň a uteká do Ameriky. List tento zneje nasledovne:

Cleveland (Ohio), 15. nov. 1907.

Ctená Redakcia!

S nepodvratnou pravdou obraciam sa ku vám, aby ste našu hroznú biedu a presmutný náš život v Amerike opísali vo vašich ctených novinách, aby tisíce a tisíce našeho úbohého ľudu neboly tu vystavené najhroznejšej núdzi a biede. V Amerike už od viacej mesiacov robota veľmi slabo ide, v mnohých veľkých mestách 20—30.000 robotníkov je bez zamestnania a zárobku. Mnohé fabriky robotu alebo celkom zastavily, alebo platia robotníkov šekami, na ktoré banky ani haliera nedajú. Tisíce a tisíce zúboženého ľudu túlajú sa po stritoch (street = ulica) božekajúc a horko nariekajúc za opustenou domovinou. Mnohí sa hodia pod stritkar (pouličná železnica), aby urobili koniec tej neznesiteľnej a hroznej biede, druhí hľadajú svoje šťastie vo vlnách morských, skočia do mora. Premnohí ležia ťažko nemocní v špitáloch. K osvetleniu našej hroznej biedy uvádzam len jeden pád. Otec istej rodiny, ktorá nedávno z Uhorska sem došla, zomrel tu pod ťažkou prácou. Po ňom ostala vdova s dvoma dietkami, chodila dlho sem-tam, ponúkala sa do akejkoľvek ťažkej práce, lež darmo, nikde jej ani práce, ani chleba nedali. V jej hroznom zúfalstve išla do jednoho špitála a ponúkala tam svoju

kožu na predaj, aby totiž lekári pre pacientov rezali z nej po kúsku. Direktor špitála ale neprijal toto jej nabídnutie. Tu už teraz panuje veľká zima. Jedon otec sa mi žaloval, že mu choré dieťa zamrzlo, bo si nemohol uhlia kúpiť ku kurivu. Potravné články sú veľmi drahé. Robotníkov chodí na tisíce z jedneho mesta do druhého, čo hľadajú robotu. Každý sa driape i za najnebezpečnejšou prácou, preto aj tu v jednom meste videť viacej pokaličených mrzákov, ako v celom Uhorsku. Upozorňujem preto všetkých, čo sa v drahej vlasti nachodia, nech ďakujú Bohu, že sú tam a nech ostanú doma.

*

Takto zneje ten list, ktorý nám smutné poťoženie vysťahovalcov v Amerike v celej jeho hrúze predstavuje.

Jaký je rozdiel?

Mnohí Slováci, keď čítali to nariadenie osvietených pánov biskupov uhorských, v ktorom čítanie, predplácanie a rozširovanie «Ľudových Novín» *pod cirkevnou pokutou* zakazujú, mimovoľne pýtajú sa snáď svojich spoluobčanov: Prečo že vysoký sbor biskupský nezakázal katolíkom čítanie aj «Slovenského Týždenníka», a prečo len jedine «Ľudové Noviny» zakázal? Veď — hovoria oni ďalej — medzi tymito dvoma novinami nenie žiadneho rozdielu. Je teda volajaký rozdiel medzi tymito dvoma novinami? *Rozdiel medzi nimi nenie žiadon;* jedny sú pre verného kalolíka nebezpečnejšie, ako druhé, a každý deň zkusujeme, že kde veriaci katolícky ľud týchto dvoje novín riadne číta, pozbavený býva pomaly všetkého citu a zmýšľania náboženského. Príčiny toho, že vysoký sbor biskupský vo svojom nariadení jedine len «Ľudové Noviny» odsudzuje, zatracuje a zakazuje a o «Slovenskom Týždenníku» ani zmienku nečiní, sú nasledujúce:

O «Slovenskom Týždenníku» každý vie, že redaktor týchto novín Milan Hodža mal by patriť vierovyznaniu luteránskemu, dľa srdca ale nepatrí žiadnemu náboženstvu, lebo jako socialdemokrat on každé náboženstvo považuje za haraburdu, ktorá človekovi len prekážky robí, aby sa svojim náruživosťam slobodne oddať mohol. Či tomu nenie tak? I či, drahí rodáci, nepočuli ste neraz tieto a týmto podobné slová: Ale čo čítaš ten «*luteránsky*» «Týždenník». Nehaňbíš sa ho do ruky vziať? Poriadny katolík, ktorý na vieru svoju koľko-toľke dá, také noviny ako je «Slovenský Týždenník», ani len do ruky nevezme. Takto zmýšľa, takto hovorí katolícky ľud medzi sebou. «Slovenský Týždenník» teda pred slovenským ľudom katolíckym je tak biľagovaný, že ten biľag luteránstva, neznabožstva a medzinárodnej socialdemokracie nikto mu viac z čeľa nezmyje!

Nuž pýtam sa vás, drahí rodáci, keď o «Slovenskom Týždenníku» a o jeho redaktorovi i ten najzaostalejší ľud takto zdravo zmýšľa, či bolo potrebné, aby sbor uhorských biskupov aj o ňom svoju mienku vyslovil? Nie! O «Týždenníku» z katolíckeho ohľadu zatracujúcu mienku vysloviť znamenalo by toľko, ako do Dunaja vodu nosiť. «Slovenský Týždenník» už sám jednoduchý ľud odsúdil, a tak katolícky slovenský ľud na nebezpečnosť «Slovenského Týždenníka» upozorňovať bola by vec celkom zbytočná. Nenie to žiadna tajnosť, že so «Slovenským Týždenníkom» zpočiatku aj viacerí katolícki kňazi simpatizovali. Len že mu oni už dávno chrbát obrátili. A keby Hodža bol úprimným priateľom ľudu slovenskému, zaiste by bol uverejnil aj tie dopisy, ktoré od mnohých katolíckych, predtým s ním simpatizujúcich kňazov dostal, kde mu na oči vyhadzujú, že so svojimi novinami, mysleť ešte neznajúcich Slovákov na bitúnok ženie! Môže to Hodža tajiť, že takéto dopisy dostal? A keď ich dostal, prečo ich neuverejnil?

Myslím, že z výš uvedených mojich slov každý vyrozumel, že noviny «Slovenský Týždenník» čítať, nane sa predplatiť, tieže rozširovat, *je katolíkom práve tak zakázané, ako aj čítanie, predplácanie a rozširovanie «Ľudových Novín»*. Veď v katolíckom malom katechisme toto stojí: že proti katolíckej viere sa prehrešuje, kto reči a spisy protináboženské číta, rozširuje alebo jakýmkoľvek spôsobom podporuje.

Nuž a čo bola teda príčina, že vysoký sbor uhorských biskupov svoju zatracujúcu sentenciu len proti «Ľudovým Novinám» vyslovil a tieže z katolíckeho stanoviska za zakázané vyhlásil? Príčiny tieto sú nasledujúce:

Prvá príčina bola jejich prídavné meno «*katolícke*». Všetko to, čo sa «katolíckym» menuje, má byť vskutku aj takým. Že ale skalické noviny všelijaké boly, len katolícke nie, o tom bol každý na čistom, komu je známo náboženstvo katolícke. Skalické noviny presvedčeného, učeného katolíka. hoc ináč aj národniara, do bludu nezaviedly. Ale pre tých katolíkov, ktorí vo svojom náboženstve katolíckom menej sú vzdelaní, v úplnej miere boly a sú nebezpečné. Veď sme to počuli, ako katolícky slovenský ľud odvolával sa na skalické noviny, že tá a tá vec tak a tak sa má, lebo vraj «Katolícke Noviny» tak a tak o tom písaly. A keď sme takýmto zavedeným čierno na bielom dokázali, že skalické noviny luhaly, vtedy jejich tvár obrátila sa na veľký otáznik a povedali: Nuž a prečo že cirkevná vrchnosť nezakáže nadužívanie «katolícke»-ho mena takým novinám, prečo to trpí že bláznov robia z katolíckeho ľudu? Hľa, teda aj sám pospolitý a vytriezvený ľud žiadal rozhodnutie nad tým, či skalické noviny sú katolíckeho ducha. A kto mal nad týmto rozhodnuť? Snáď Skyčák, Hodža, Bielek (čo do Ameriky ufujazdil), Blaho alebo jejich súdruhovia? Nad týmto mohla a oprávnená bola súdiť len cirkevná vrchnosť, totižto osvietení páni biskupi, ktorých Duch sv. ustanovil riadiť a spravovať svätú cirkev katolícku.

A táto cirkevná vrchnosť aj súdila a aj odsúdila skalické noviny, keď im prídavné meno «*katolícke*» zakázala, následkom čoho skalické noviny na čele «*katolícke*» meno premenily na «*ľudové*». Poneváč ale skalické noviny dobre vedely, že to slovo «katolícke» jako mocný vabec je pre ľud veriaci, proti nariadeniu cirkevnej vrchnosti pod menom «Ľudové Noviny» vlepily nápis: «Pokračovanie Katolíckych Novín». Tento nápis nebol tiež nič iné, iba farizejský kepienok, s ktorým oni svoj protikatolícky smer zakrývaly. Hľa, sbor biskupský teraz ešte aj tento kepienok ztrhol zo skalíckých novín a ukázal ich slovenskému ľudu v celej jejich nahote.

Aby ale skalické noviny slovenský ľud tým istejšie do bludu zaviedly a ho v tme aj ďalej udržať mohly, donášaly a donášajú pod čiarou nedeľné a sviatočné sv. čítanie a evanjelia, čo rozmýšľať nevediacich tým viacej klamalo a v blude potvrdzovalo. Toto bola druhá príčina, ktorá osvietených pánov biskupov pohla k tomu, aby tie noviny zakázali.

Tretia a snáď najhlavnejšia príčina, prečo sbor biskupský skalické noviny zakázal, je tá, že v nich aj mnohí katolícki kňazi svoje články uverejňovali. Táto okolnosť tiež nejednoho z pospolitého ľudu do bludu zaviedla. Na budúce, po zatracujúcej sentencii biskupského sboru, to už nebude možné. Každý katolícky kňaz, ktorý s tymito zakázanými novinami v jakejkoľvek spojitosti bude, stíhaný bude cirkevnými cenzúrami, že ktoré sú to, to každý katolícky kňaz dobre vie. Od terajška v skalických novinách mená katolíckych kňazov, ako články písajúcich nenajdete. Možno že si to skalické noviy aj na budúce dovolia, že uverejnia články a dopisy, pod ktorými bude podpis «jedon katolícky kňaz», ale to nech nás nemýli, lebo pod ten článok aj to by sa dalo vytlačiť «jedon žid» alebo iné.

Istá vec je ale, že ten článok od katolíckeho kňaza tak nepochádza, jako nepochádzalo od biskupa aj to požehnanie, s ktorým sa tie noviny boly tak chvastaly. Katolícky kňaz nielen na oko, ale aj vo svojom svedomí je zaviazaný (in consciencia tenetur) chrániť sa cirkevnej cenzúry.

Že biskupský sbor nie preto vyniesol svoju zatracujúcu sentenciu proti «Ľudovým Novinám», lebo ony zastávajú materinskú reč slovenského ľudu, ale jedine ten protikatolícky duch, v ktorom sú písané, bol tomu na príčine, to najjasnejšie aj tá okolnosť dokazuje, že aj prv, než sa utvorila slovenská národniarska strana, než povstal «Slovenský Týždenník» a «Ľudové Noviny», nachodili sa mnohí katolícki kňazi, ktorí literárne mnoho pracovali v slovenskej reči a boli známi ako takí, ktorí za slovenskú reč žili a mreli, zato ale nielen že ich nikto neprenasledoval, ba jejich láska ku slovenskej reči nebola im na prekážke, aby aj vyznačení boli, jako ku príkladu Juriga a Mally, ostrihomskí kapitulníci, Tagányi, nitriansky kanonik a mnohí iní. A zaiste keby nebohý Juriga, Mally, Tagányi a iní z hrobu vstali a videli to, čo teraz podajedni nesvedomití ľudia s úbohým katolíckym slovenským ľudom ztvárajú, zaiste by celý tento smer protikatolícky prekliali a od neho s ošklivosťou sa odvrátili.

Keď teda slovenskí katolícki veriaci pred via-

nočnými sviatkami ku sviatosti pokánia sa budú chystať, pri spytovaní svedomia nech skúmajú svoje svedomie aj z toho, či sa proti svojej sv. viere neprehrešili kroz spisy protináboženské, kroz jejich čítanie, predplatenie alebo rozširovanie, medzi jaké spisy patria aj zakázané «Ľudové Noviny» a luteránsky «Slovenský Týždenník». *Ľudák.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Utvárajúce valné shromaždenie katolíckej ľudovej Jednoty.

Katolícka Jednota ľudu cez dva roky účinkovala blahonosne pod menom Krajinskej katolíckej Jednoty. Na jej základe utvorila sa v sobotu dňa 7. decembra *Katolicka ľudová Jednota,* jejžto cieľom je v jedon silný tábor shromaždiť všetkých katolíkov Uhorska, poučovať katolíckych veriacich o ich cirkevných a spoločenských povinnosťach a povzbudzovať ich ku spoločnej činnosti na celom poli verejného života. V Katolíckom Kruhu hlavného mesta skromaždil sa veľký počet členov Katolíckej ľudovej Jednoty. Medzi mnohými inými prítomní boli tam: Ján Molnár, pápežský praelát, dr. Mikuláš Zboray, Franc Buzáth, dr. Alexander Ernszt, dr. Karol Hencz, krajinskí vyslancovia. Akuzius Mihályfi, universitný professor, Béla Landauer, dr. Štefan Zsembery, dr. Zoltán Hindy, dr. Gejza Lakatos a mnohí iní.

Utvárajúcemu shromaždeniu predsedal universitný professor Akuzius Mihályfi a zahájil ho rečou, v ktorej prizvukoval, že toto shromaždenie veľký pokrok znamená na dejišti katolickej restauracie.

Štefan Haller, ako tajomník Krajinskej katolíckej Jednoty, podal zprávu o účinkovaní toho spolku.

Ján Molnár, pápežský praelát navrhol zmenu stanov Krajinskej Jednoty, čo prítomní jednohlasne prijali.

Zatým pristúpilo sa ku voľbe predsedníctva Katolíckej ľudovej Jednoty a vyvolení sú jednohlasne: za predsedu Štefan Rakovszky; za podpredsedov stolnobelohradský biskup dr. Ottokar Prohászka a vyslanec kresťanskej ľudovej strany dr. Mikuláš Zboray.

Vyvolený bol potom stočlenový výbor a s tým zakončilo sa utvárajúce shromaždenie Katolíckej ľudovej Jednoty.

Nové lhárstva.

V 49. čísle píšu «Ľudové Noviny» takto: «Kresťan» v každom čísle hanobí katolíckych kňazov slovenských». Kto «Kresťana» číta, nahliadne na prvý pohľad, že tento nápad «Ľudových Novín» je pluhavé lhárstvo. Aj to vie každý statočný človek, že «Ľudové Noviny» katolíckych biskupov a tých najprikladnejších kňazov tým spôsobom napádajú, že tomu podobné nerobia ani tie najposlednejšie židovské noviny.

Výbuchy streštenosti.

Len so ztrešteným rozumom možno podobného napísať, ako čo stojí na 4. strane 49. čísla «Ľudových Novín». Stojí tam: «A náš «nipport»? Posháňal pri voľbách židov, liberálov, úradníkov, žandárov, vojsko... flakuje svoj program... bude môcť i naďalej predávať svoj starý, hnilý a smradľavý politický tovar». — Takéto streštenosti ozaj len korheľ môže napísať v dajakom smradľavom šenku.

Z CUDZOZEMSKA.

Taliansko.

Jeho svätosť pápež Pius X. v najbližšom konzistoriume vymenuje dvoch talianskych a dvoch francúzskych kardinálov. Katolíci Francúzska zaiste s najväčšou radostou prijmu vymenovanie svojich arcipastierov za kardinálov.

Nemecko.

Proti predlohe vyvlastňovania držali Poliaci Poznanska dňa 8. decembra veľké shromaždenie v Stanislave. V tomto shromaždení jednohlasne uzavreli, že všetci poľskí delegáti do tých čias neodhlasujú nemecký ríšsky rozpočet, kým vláda ríšska otázočnú predlohu neodvolá.

Švédsko.

Kráľ Oskár II. †.

Najstarší panovník Europy, 78-ročný švédsky kráľ Oskár II. dňa 8. decembra predpoludním o pol 10. hodine v Stockholme zomrel. Nebohý panovník posledné dni bol už tak zle, že jeho smrť každú chvíľu očakávali. Jeho smrť hlboký smútok zapríčinila vo Švédsku,

ktorého panovníkom je teraz najstarší syn zosnulého kráľa *Gustáv Adolf*, ktorý pod menom Gustáv V. nastúpil na švédsky trón. Nebohý kráľ Oskýr II. narodil sa dňa 21. januára r. 1829. Roku 1872. nastúpil na trón Švédska a Norvégska. Jako panovník tešil sa veľkej popularite, ale už nie v toľkej miere v Norvégsku, ktoré lanského roku detronisovalo krála Oskára a za norvégskeho kráľa zvolilo Hakona VII. Nebohý kráľ aj jako básnik vynikal; jeho básne nielen v jeho vlasti, ale aj v cudzozemsku čítali. Kráľ Oskár tohto roku slávil svoju zlatú svatbu.

K povšimnutiu.

Všetkých rodákov a vôbec kresťanov a katolíkov slovenského jazyka celej krajiny, prosíme týmto náležite, aby «Kresťana» v najširších kruhoch rozširovať si nezťažovali. Pripomíname tiež, že tí ctení čitatelia, čo nám svoje predplatky riadne zašlú, usporia nám s tým mnoho práce a starosti, čo je tiež len ku prospechu nášho časopisu. Prosíme konečne tých, ktorí nám predplatné dlhujú, aby nám svoju podlžnosť bezodkladne odoslali, aby sme neboli prinútení zastaviť im ďalšie posielanie nášho časopisu.

Dobré spisy.

Kráľovna sv. Ruženca. Mesačné sošity. Vychádzajú na 1. v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov). Sostavuje Stefan Pironcsák v Jablonke (Orava), na ktorého sa majú zasielať predplatné peniaze, alebo milodary na vydávanie týchto sošitov venované. Hlavný spolupracovník: Andrej Šujanský-Bucsek.

Zivot Ježiša Krista, Božského Spasiteľa našeho. Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. Spovolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kartonirovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnem katolíckom dome.

Obradoslovie (Liturgika) čili učenie o svätých obradoch Cirkve katolíckej pre katolícke dietky. Spísal Fr. Richard Osvald, kňaz arcibiskupstva oktrihomského. So schválením najdôst. ordinariatu ostrihomského. Tretie illustrované vydanie. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave (Nagyszombat) 1906. Cena tvrdoviazaného výtisku 50 halierov.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

BESEDNICA.

Boh nebije palicou.

(Dokončenie.)

Nad náhlou smrťou nešťastného korheľa vytriezveli jeho súdruhovia a poberali sa domov. Dvaja, akožto kmotrovia porazeného zostali tam, aby oznámili tento smutný pád vrchnosti. Na noc ostali u žida. V komore, kde spali, nechali horeť sviecu, lebo sa báli, že ich bude kmotor mátať. Od horiacej sviece chytila sa tam položená slama a oni — ešte vždy súc oslopaní ako špunt — zhoreli.

Tí ostatní na člnku chceli sa previezť na druhý breh Dunaja. Nastal ale veľký víchor, ktorý sem a tam metal s malým člnkom, až kým ho neprevrhol, tak že Martin Fajka a Jožo Krkolec sa utopili vo vlnách Dunaja, ostatní ale dostali sa šťasne na breh, z ktorých však Števo Piskora od ľaku onemel a ošedivel. Do smrti ho volali nemým Piskorom.

Zdalo sa, že sa Boh uspokojil s trestom, lebo prešiel rok, a traja hriešnici, ktorých ešte nezasiahla ruka Pána, si pokojne žili.

Nuž ale na veky ostane pravdou: čo sa vlečie, neutečie. Tak sa stalo aj včuľ. Bola žatva. Fero Brzga a Jano Otep spolu žali s druhými koscami. Ako čo by už boli zabudli veľký svoj hriech, vesele žartovali a domrzali jeden druheho. Zrazu povie Fero Janovi:

— Nerob krik, veď ani kosiť nevieš!

— Čo, že ja neviem kosiť? — pýta sa Jano.

— Hockedy sa chytím s tebou a na môj hriešnu predbehnem ťa.

— Predbehneš, ale koho? To by si sa musel poznove narodiť.

— No, ty chvastáň, probujme! Chyť tú kosu!

S tým začalo sa divé kosenie na preteky. Ani jedon nechcel zostať v haňbe. Pot až tak cedil sa z nich, ostatní ale dodávali im gurážu.

— Nedaj sa Jano! — kričali jedni.

— No, Fero, ty už ustávaš! — kričali druhí.

A tí dvaja už ani nevideli, ani nepočuli, len švácali kosami, tak že ani sami nevedeli kde. Tu sa stalo, že Jano celou silou zaťal Ferovi do stehna, pričom sa mu hneď kosa zlomila. Poranený Fero zaručal, odhodil kosu ná bok a tá zase rozpárala brucho Janovi. Oba klesli na zem a poneváč nebolo na blízku žiadnej pomoci, vykrvácali.

Už len dvaja zostali medzi živými z tých desiatich nešťastníkov, ktorí Pána Boha svojou falošnou prísahou tak veľmi obrazili. Bol to Ďuro Kydoň a Štefan Piskora.

Obidvaja zostali modleníkmi, ako čo by s tým chceli Boha ukojit, každodenne chodili do kostola, preto ich aj modleníkmi nazvali.

A ako vieme, mali aj príčinu, aby drali dlážku kostola. Svedomie ich hrýzlo, niako nevedeli zabudnuť na ten veľký hriech, ktorého sa k vôli mizernému židovi dopustili.

Zase prešiel jeden rok a bolo práve pred kosením. Ďuro Kydoň, aby mohol seno svoje odviezť do stodoly, musel najprv jednu rebrinu popraviť na voze, lebo bola dolámaná. Ešte v zime, keď vozil seno domov pre statok, bol sa stretnul s jedným panským kočiarom, sám nevie ako, lež zaprel do skaly, voz sa prevalil, pričom sa mu jedna rebrina dolámala. Vybral sa teda do hory, že zotne na rebrinu súcu jedlicu. Aj našiel takú. Keď už jedlica bola dolu, myslel si, že keď je už v hore, tak jednou cestou zotne aj dub na stĺp pri bráne. Aj sa dal do ztínania jedneho duba, lenže pritom nešťastlive pochodil, lebo dub naň padol a zahlušil ho. Tam ho našli jeho ľudia usmrteného. Bolo plaču a ľudia za dlhý čas nevyprávali o inšom, len o tých nešťastníkoch. Nijak nevedeli pochopiť, ako je to, že tí deviati, ktorí boli za žida Mojžiša svedčiť, takou špatnou smrťou zišli z tohoto sveta. Daktorí aj uhádli opravdovú príčinu, ale predsa neboli istí, či je to zaj trest Boží.

To už nemohol ďalej vydržať Štefan Piskora. Už aj tak len čo duša chodila doň spávať, taký bol zničený a utrápený od ustavičného strachu a od výčitiek svedomia. Konečne v jeden deň vzal papier a pero do ruky a medzi slzami napísal nasledujúci list:

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velkomožní Páni Sudcovia!

Tri roky minuly tomu, čo nás desiatich bol najal Mojžiš Braun, aby sme mu pomáhali pri dovážaní soly. Koráb, ktorý sme ťahali hore Dunajom, bol už starý a strúchnatený, tak že sa rozpadol na kusy a do vody ponoril. Žid nás ale podplatil a naviedol, aby sme pri súde čo aj pod prísahou svedčili, že potopená loď bola nová, aby tak on čím väčšiu vynáhradu dostal. Dal každému dvadsať zlatých a zaplatil aj vyjednanú mzdu. Aj vtedy, keď sme mali isť k súdu, tiež nám dal po dvadsať zlatých. My sme aj prisahali, lenže falošne. Svet síce nevedel o tom, ale Boh áno. Aj nás potrestal. Všetci ostatní biedne zahynuli, len ja ešte žijem, ale tiež cítim trest Boží, lebo som onemel a viac som mŕtvy ako živý. Toto som sám napísal, abych uspokojil hriešnu dušu moju. Odpusť mi Bože tento smrteľný a ťažký hriech môj.

Štefan Piskora.

Keď bol list napísaný, šiel s ním k rychtárovi na obecný dom a podal ho notárovi. Ten si ho najprv sám prečítal, potom ale nahlas dal na vedomie obsah listu prítomným predstaveným.

— Ježiš Maria! Bože nebeský! — volali tí a zalamovali rukami. — Takýto veľký hriech zpáchať! A to k vôli smradlavému židovi! No ale ani neminul trestu! Teda preto zostalo desať žien vdovami a štyridsať detí sirotami? Koľko kresťanských duší zmárnil ten nešťastný židák!

— Čo teraz budeme robiť s týmto bedárom? — pýtal sa rychtár.

— My nič. Pošlem list k súdu, tam budú vedieť, čo majú robiť, — odpovedal notár.

Tak sa aj stalo.

Súd obnovil vyšetrovanie a poneváč Štefan Piskora aj tak obdržal trest, bol prepustený na slobodu, lež rodina Mojžiša Brauna na to bola odsúdená, že musela prinavrátiť štátu celú summu aj s úrokami, ktorú židák lúpežníckou cestou obdržal.

Takto tresce Boh tých, ktorí zneužijú jeho sväté meno.

Poslovenčil *Fatranský.*

CHÝRNIK.

Biskup Alexander Dessewffy †. Čanádsky biskup Alexander Dessewffy po dlhej chorľavosti dňa 5. decembra v noci, zaopatrený sv, sviatosťami, usnul sladko v Pánu. V celom živote svojom vynikal štedrosťou a dobročinnosťou. Kostoly, fary, školy, spolky a ústavy kresťanskej dobročinnosti ohlasujú obetovavú veľkodušnosť zomrelého arcipasiera. Alexander Dessewffy narodil sa roku 1834. v Prešporku. Roku 1857. vysvätený bol za kňaza a za dva roky bol kaplánom v obci Füzes-Abony. Roku 1859. ostal professorom jágerského arcibiskupského lyceuma. O rok na to primas Scitovsky vymenoval ho za študijnéhe dozorcu budapeštianskeho ústredného seminára. Roku 1866. povolali ho na professorskú katedru jágerskej právnickej akademie. O dva roky pozdejšie košický biskup Ján Perger vzal ho so sebou do Košic a vymenoval ho za svojho sekretára a prísediaceho sv. stolice. Na uznanie jeho zásluh dostal faru v meste Sárospatak. Roku 1884. vymenovaný bol za kanonika. Za čanádskeho biskupa vymenovaný bol dňa 4. januára roku 1890. Bezdušné telo v Pánu zosnulého uložili v jeho budapeštianskom bydle na skvostny katafalk, dr. Julius Városy, arcibiskup kaločský zasvätil ho pri skvostnej assistencii. Po zasvätení mrtvolu na skvostnom umrlčom koči zaviezli na západné nádražie, odkiaľ ju večer zaviezli do Temešváru. Tu mrtvolu v biskupskom sídelnom chráme uložili na katafalk. V pondelok predpoludním o 10. hodine bezdušné telo arcipastiera pochovalt do kapitulskej krypty. Pohrabné obrady na žiadosť zosnulého odbavoval námestný čanádsky biskup Jozef Németh. Dobrodincovi ľudu odpočinutie večné daj Pane a svetlo večné nech mu svieti. Amen.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie pred svojim odchodom do Rímu posvätil novný dom stoličného notára Juliusa Ferdinandyho. Pri posviacke boli prítomní: župan, podžupan, bratia domáceho pána Gejza Ferdinandy, krajinský vyslanec a Adalbert Ferdinandy, ministerský radca. Osvietený p. biskup dňa 7. decembra navrátil sa nazpät z Rímu, kde býval v kláštore americkej kongregácie Svätého Kríža. Dňa 8. dec. osvietený pán biskup prijímal údov do Marianskej kongregácie. Za ten čas, čo sa osvietený pán biskup v Ríme zdržoval, cirkevné záležitosti biskupstva viedol pán Edvard Medveczky, kanonik a veľprépošt kapitulský.

Matka Božia, oroduj za nás!

Cisárov syn a rektor (professor). Z Nemecka zo Strassburgu sdeľujú nasledovný zaujímavý chýr: Syn nemeckého cisára Vilhelma, pruské knieža Vilhelm August, ktorý od jasene navštevuje tunajšiu universitu, tri polroky bude počúvať na tunajšej universite a potom ho na právnickej fakulte povýšia za doktora. Zaujímavé je, že rektor university professor Knapp, známy národnohospodársky spisovateľ, nechcel privoliť, aby knieža Vilhelm August, ktorý je štvrtorodeným synom nemeckého cisára Vilhelma, namiesto povinných šesť polrokov len tri roky na universite prednášky počúval a potom aby už bol za doktora povýšený.

Chýry z Oravy. Na trstenské gymnázium za katechetu je najnovšie poslaný velebný pán kaplán Jozef Matyasák z Dolného Ružbachu. Ťažká úloha, totiž výchova katolíckych oravských synov, čaká na neho. Nech mu Pán Boh pomáha. — V Jablonke dňa 24. novembra 17-ročná deva menom Maria Sonček išla do kostola. Na ceste ju ale porážka trafila. Nemala už času povedať: Bože môj! Smrť každému človeku je istá, len jej hodina, áno hodina smrti, je neistá. Tej náhlo zomretej Boh nech dá odpočinutie večné a prijme ju na milosť, živých ale nech oslobodí od náhlej a nenadálej smrti! — V Chyžnom na uprázdnenú učiteľskú stanicu dňa 27. novembra jednohlasne zvolili Gejzu Ondrejkovicsa, učiteľa z Lipnice a syna rabšického rechtora. Hlasom svojim nech zvelebuje Pána Boha a Stvoriteľa svojeho v tom krásnom chyžnanskom novom kostole! — Zima už nastala, vrchy sú už oblečené bielou sňahovou košielkou, povetrie je nezdravé.

Chýry zo Šariša. *Prešov.* V kláštore anglických mníšiek dňa 19. novembra krásnym spôsobom odbavovali slávnosti 700-ročnej jubilárnej pamiatky sv. Alžbety. Tie isté mníšky obrátily sa s prosbou ku obecenstvu o milodary ku vianočnému stromku pre chudobné školské deti kláštora. — Katolícky kruh Rákócziho odbavoval dňa 30. novembra zábavný večierok. — Spolok katolíckeho učiteľstva stolice šarišskej zo shromaždenia dňa 25. novembra vydržiavaného Imrichovi Andreanszkému, opustenej sirote bývalého učiteľa, ako podporu na gymnasiálne štúdia, daroval 40 korún. Túto veľkodušnosť nech Boh hojne

vynahradí láskavým dobrodincom. — Baltazár Semsey, župan šarišský na 2. decembra svolal stoličný výbor ku porade stoličnej reštaurácie, totižto voľby do stoličných úradov, ktorá sa každý šiesty rok prevádza. — *Kiskereszt-Herartó.* Novú fabriku na sklo otvorili tu dňa 1. novembra. — *Bardijov.* Na uprázdnené miesto kaplánske, následkom toho, že doterajší kaplán Imrich Harkabusz vymenovaný je za farára do Enyiczke, poslaný je Eduard Szedlák, kaplán zborovský.

Chýry zo Spiša. Vo Vlachoch jednohlasne vyvolili za mešťanostu Gustáva Varholla, slúžneho levočského. — Do Novej Vsi príde na jar 2, batallion 5-ho pešieho pluku. — Do Starej Vsi vymenoval minister pravosúdia za pozemnoknižného správcu Bélu Ráttkay, pisára v okrese giraltovskom. — Aj slovensko-vesskú a lubickú voľbu stoličných výborníkov napadli. — Jozefa Nürnbergera kežmarského veľko-drevokupca, ktorý po falšovaní mnohých vekslov utiekol, už chytili. — V Kežmarku bolo do 30. novembra 115 chorých na osýpky. — Podtatranské kúpele mali toho roku asi 13 tisíc hostí; dve tretiny hostí boli z Uhorska a jedna tretina cudzozemcov. Z Nemecka bolo 2361, z Ruska 116, z Anglicka 42, z Francúzska 31 a z Ameriky 22. Spiško-belanska vápencová kvapkajúca jaskyňa mala od toho času, ako ju vynašli, doteraz 35.935 navštevovateľoú. — Rozpočet mesta Novej Vsi na rok 1908. je nasledujúci: prijmov má byť 787.311 korún 24 hal., výdavkov ale 713.752 korún 63 halierov, zvyšok teda 73.558 korún 61 halierov. — V Starej Vsi do 29. novembra 16 detí zomrelo na šarlach. — V Jazersku istý Štefan Laufik, gazda zo Slovenskej Vsi, kúpil krčmu od žida. Predsa len napreduje Magura a to v kresťansko-sociálnom ohľade ešte viac, ako iné kraje Spiša! V Jazersku teraz už nebude žida. Bár by sa to v každej obci tak stalo! Keď by sa kresťania všade chytili rozumu! To sa ale len čítaním dobrých kresťanských novín môže dosiahnuť! — V Červenom Kláštore zapríčinil ten veľký oheň istý Tomáš Chudomelka, murár z Čiech, ktorý z toho cieľu, aby sa mu malta rozriedila, bez dovolenia pod jedným prístreším oheň kládol. Keď videl nebezpečenstvo, utiekol. Škoda je na 40 tisíc korún šacovaná. — V Podolínci istý Jakub Planczner svoj vlastný dom podpálil, na šťastie sa ale podarilo udusiť oheň. Nešťastný človek bol dakedy váženým mešťanom, jaknáhle sa ale oddal opilstvu, diabolskej pálenke, vše hlbšie a hlbšie upadol, až konečne celkom na vnivoč vyšiel; aj mravne natoľko upadol, že sa na tak strašne bezbožný skutok odhodlal. Teraz v chládku môže rozjímať, že k čomu privedie tá nešťastná pálenka človeka. Ľudia milí! pre Boha, chráňte sa opilstva, ktoré už toľko ľudí de časnej a večnej záhuby uvrhlo! — Do 1. decembra toho roku vydala naša stolica 2872 cestovných passov. — Mesto Stará Lubovňa dá na tú železnicu, ktorá sa z Podolínca do Orlova (šarišská stolica) stavať má, 120 tisíc korún. — V našej stolici sa dňa 17. decembra má previesť voľba stoličných úradníkov. — Novovesský slúžny Anton Tasnády dňa 30. novembra slávil svoj sobáš so slečnou Arankou Bartsch, dcérou Gustáva Bartsch, gruntovného pána v Hadušovcach.

Vyznačenie. Fabian Kaleta, občan v Podolínci, dňa 1. decembra roku 1907. vyvolený bol za čestného občana a v tenže deň zložil aj prísahu vernosti. Toto vyznačenie ako znak dôvery mešťanstva, je tá najkrajšia odplata občianskej statočnosti v privátnom a verejnom živote. Všemohúci Boh požehnaj i naďalej vyznačeného.

Strašná samovražda. V obci Wolska v Bukovine na strašný spôsob sa pripravil o život istý 76-ročný starec menom Ivan Gerda. Vliezol na šope do sena a potom podpálil seno. Nešťastný človek zhorel na popol.

Pečivo znova zdraželo. Priemyselný spolok pekárov v hlavnom meste na svojom posledne vydržiavanom valnom shromaždení uzavrel, že cenu pečiva znova povýši. Od dňa 2. decembra v pekárskych závodoch dávajú za dvadsať halierov len šesť kúskov pečiva a roznášači len 5 kúskov. Pekárski majstri uzavreli ďalej aj to, že budú kontrollovať, aby roznášači nedávali viac než päť kúskov pečiva za šesták. Spolok roznášačov nato uzavrel, že proti tomuto nanútenému položenlu predbežne nezakročí. Ale jestli že v najkratšom čase kartel pekárskych majstov nebude prelomený, tak vtedy všetkými možnými prostriedkami budú brániť záujmy širokého obecenstva. V tejto záležitosti aj vrchnosť by mala zakročiť, lebo to je už neslýchané, že kedykoľvek pekárskym majstrom príde na myseľ, cenu pečiva povýšia. — Na valnom shromaždení priemyselného spolku pekárov ustálili nasledovné ceny: 6 kúskov frišného pečíva 20 halierov, 4 kúsky 14 halierov, 3 kúsky 5 halierov, 2 kúsky 8 halierov. Roznášači dávajú 5 kúskov za 20 halierov, 8 kúskov starého pečiva 20 halierov, 7 vodových žemiel 20 halierov. Cena chleba je ustálená nasleoovne: jeden kilogramm bieleho chleba 36 halierov, polobieleho 32 halierov, čierneho 28 halierov. Chlieb pečie sa ale so zemiakmi, jeden malý pecník ražného chleba 20 halierov.

Demonštrácia pre drahotu. V Trebišti na Morave bola minulé dni demonštrácia pre drahotu potravných článkov. Zástup zakročivších policajných úradníkov obsypal kamením, taktiež aj obecních zamestnancov a zo 17 hlav pozostávajúci žandársky oddiel. Poneváč sa ale obávajú, že budú novšie demonštácie, pýtali vojenskú pomoc.

Otrávené dievčatá. Minulé dni predpoludním dobrovoľným ochrancom v hlavnom meste oznámili, že vo fabrike na gumové články nachodiacej sa na Vonkajšej Kerepešskej ceste asi dvanásť dievčat za príznakov otrávenia kleslo. Dobrovoľní ochranci na troch vozoch šli do fabriky. V pracovnej sieni na prvom poschodí vtedy 22 diev trápilo sa v hrozných mukách. Jedna-druhá ztratila povedomie a klesla od bolasti. Lekári hneď zaopatrili choré devy, ktoré pomaly prichádzaly k sebe. Dve devy ale museli zaviezť do Rochusovej nemocnice. V gumovej fabrike pracujú s jedovatými článkami a vraj toto by bolo malo zapríčiniť nešťastie.

Kde niet prírażkovej dane. Zastupiteľský výbor mesta Dobšiny nedávno pojednával rozpočet na rok 1908. Präliminované je na budúci rok 529.100 korún 80 halierov prijmov a 526.658 korún a 74 halierov výdavkov a tak zvyšok činí 2442 korún a 6 halierov. Mesto Dobšina patrí medzi tie mestá, kde prírażku nepoznajú, kdežto mesto vzhľadom na drahotu práve teraz odhlasovalo pre svojich všetkých zamestancov 20 percentový príplatek. Hlavné dôchodky mesta pochádzajú z jeho hôr a baní, kdežto svetochýrna jaskyňa v Dobšine prináša len 8800 korún dôchodku.

Útok na hlavného gubernátora Moskvy. Proti moskovskému hlavnému gubernátorovi Hörschelmannovi, ktorý dňa 4. decembra predpoludním o pol 12. hodine vozil sa po uliciach mesta, jedna ženská spáchala útok s bombou. Hlavný gubernáror nebol ranený. Do koča zapriahnuté kone bomba ranila. Ženskú, ktorá bola tiež ranená, chytili a zaviezli do nemocnice, kde dlho neprišla ku sebe. Výbuch bol tak prudký, že všetky okná na okolí sa rozbily. Keď sa dym rozišiel, videť bolo strašný zjav. Ťažko ranený kočiš ležal na dlažbe v kaluži krve, pri ňom zabité kone. V blízkosti ležala útočnica, ktorej obličaj bola samá rana. Gubernátor sotva vedel zdržať ľud, aby nezabil útočnicu. Že ako sa volá ženská, to ešte nepodarilo sa ustáliť.

Oheň v ružomberskej dielni na tkanivá. V tkalcovni ružomberskej textilnej dielne dňa 4. dec. večer o 7. hodine posiaľ z neznámej príčiny povstal oheň, ktorý dlho nemohli udusiť. Oheň zapríčinil veľkú škodu.

Lapený falšovateľ peňazí. Koložvárska policia zatkla pre falšovanie peňazí 30-ročného litografa Viktora Fenyvesiho rodom zo Szászsebesu. Žandársky fírer obce Drág pre rozšírovanie falošných 20-koruníkov chytil viac sedliakov a títo priviedli žandárov na stopu Fenyvesiho, u ktorého našli 40.000 falošných bankoviek spolu s prístrojami potrebnými ku robeniu peňazí. Fenyvesi dal vidieckym sedliakom cieľom rozširovanta falošných bankoviek v cene 15.000 korún. Sedliakov žandarmeria z čiastky už chytila, z čiastky je im na stope. — Falšovateľa peňazí vypočuli a odviedli na kráľovský fiškalát. Fenyvessi, ktorý vychodil osem stredných škôl, pred niekoľko rokami pre falšovanie peňazí odsúdený bol na poldruha roka do trestnice.

Obeta dynamitu. V obci Csucsa (stol. aradská) v štátnej kamennej bani v rukách jednoho robotníka vybúšil dynamit, prv než ho robotník umiestnil do skaly. Nešťastnik naskutku zomrel. Dynamit usmrtil ešte jedneho robotníka a siedmich ranil. Aradský kráľovský fiškalát zaviedol vyšetrovanie.

Nešťastie v celluloske v Martine. V cellulosovej fabrike v Turčianskom Sv. Martine dňa 3. decembra robotníka Štefana Kopasza stihlo smrteľné nešťastie. S viacerými súdruhami odkladal brvná, ktoré sa odrazu srútily a nešťastníka zasypaly. Brvná dolámaly robotníkovi rebru a aj hlavu mu tak nebezpečne ranily, že sa mu modzgy otriasly. Niet nádeje, žeby nešťastný robotník ostal pri živote.

Ospanlivý železničný strážnik. Medzi staniciami Szatmárnémeti a Nagykároly budapeštiansko-mármarosszigetský rýchlovlak zadlávil jeden plátnom naložený voz, na ktorom sedel zvolenský pláteník Michal Hirko a bobrovský pláteník Jozef Komitsek. Železničný strážnik zaspal a rampa ostala otvorená. Keď bol voz na dráhe, práve vtedy dojachal rýchlik, voz dolámal a nešťastných pláteníkov na smrť dokaličil. Aj kočiš bol ťažko ranený. Strážnika zatkli.

Katastrófa baníkov v Amerike. V Pennsylvánii v kamenouhelnej bani «Noame» udal sa v nedeľu dňa 1. decembra večer výbuch baňského plynu, následkom čoho sa srútily obrovské massy kamenného uhlia a zatarasily východy, tak že baníci nemohli ujsť. Do bane podarilo sa spustiť jeden veľký povetrím naplnoný mech, cez ktorý dnu ostavších baníkov zaopatrovali povetrím. Z nešťastníkov niektorý v pondelok 2. decembra ráno bol ešte živý, lebo na spustený mech ktosi búchal a týmto dával o sebe znaky. Tieto znaky ale pozdejšie prestaly. Či zomrel dotyčný alebo len omdlel, nevie sa. Udal sa taký prípad, že jednoho omdletého baníka o 14 dní vytiahli a vzkriesili k životu. Jestli by sa výbuch bol udal v robotný deň, bolo by najmenej 300 ľudí nešťastne pochodilo.

HOSPODÁRSTVO.

«Pomôžte, lebo ináč zhynieme!»

Ani v jednej krajine nehovorí sa toľko o zlom položení malých hospodárov, ako práve u nás. Od dlhého času nečuť iného, len samé žaloby. A čuť to v tej krajine, ktorá nenie veľmi zaľudnatená, ktorá má bohaté a úrodné zeme a v ktorej spokojne mohol by žiť usilovný a v hospodárskych vedách zbehlý národ. My ale nie sme takýto a preto sme žobráci. My sami so sebou nevládzeme, lež mnohí podrobujú sa túrorstvu kadejakým národniarskym a socialdemokratickým darmošľapom a preto sme nespokojní a rozorvaní.

— Pomôžte, lebo zhynieme! Uľavte naše ťarchy ak ste z Pána Boha, bo nám už nenie možno ďalej trpeť a znášať! — ozývajú sa náreky.

A ľud sa chystá, ako čo by sa hneval na tú zem, kde sa narodil a kde otcovia jeho snáď spokojnejší a blaženejší život viedli, a ide do cudziny, do neistej budúcnosti. Inde zase, najmä v zadunajských krajoch, kde ináč zem bohato rodí, zrieknu sa manželia detí, len aby ľahšie mohli znášať ťarchy života. Na Dolniakoch ale zúri ten najbesnejší socializmus. Tu Jakubovia vládnu s robotným ľudom. Tento nedá viac nič na Boha, nečaká nič dobrého od kňaza, od vlády a od vrchností, ba nenávidí všetkých týchto faktorov. Ľud tento len je-

dnu modlu zná, to jest socialdemokraciu a len jednej vláde je poslušný, totižto židovi Mezőfimu (Morgenstern) a jeho súdruhom.

Takto vyzerajú naše hospodárske pomery. Je to síce malý rámec, ale tým ukrutnejší obraz. Zdesí sa až človek nad ním a vzdychá:

— Kde si Uhorsko?! Krajina jednúc mädom a mliekom oplívajúca? Čo sa stalo s tebou? Kto ťa ožobráčil? Kto vyplienil tvoje bohaté údolia? Kto rezhorčil tvoj ľud? Kto ho núti k vysťahovaniu?

Liberalizmus! Nesvedomití správcovia! Nedbanlivé vlády! Slobodná úžera! Krivdy ľudu páchané! Ťarchy nesmierne!

Takéto obžaloby čujeme. A či sú ony nenie aj opravdové?

Ba veru áno!

Koľké tisíce drancierov hrdúsilo a nivočilo ľud robotný, ľud nerozumný? Šlo to verejne. A kto zastal ubiedený ľud?

Bohatli úžerníci, ktorí s batohom vtreli sa k nám z Ruska a z Rumunska. Bohatly peňažné ústavy, ktoré obchod svoj na neumnosť ľudu zariadily. Opravdový lov deje sa u nás na kožu chudobného človeka. A kto to prekazí? Koľkých dráčov už pokutovali? Veď sa to nedeje v nočnom úkryte, lež vodne pred svedkami, a kto vyslobodí chudáka kresťana z dravých pazúrov úžerníka? Nikto. Keď z Ruska prišiel, nedoniesol sebou len kopu hmyzu a batoh handier a o desať rokov na tisíce sa vládal. Aký obchod prevádzal? Spravodlive prišiel k bohatstvu? Veď sto a sto pracovitých a šanoblivých kresťanov nevie tolko majetku shromaždiť, koľko taký sem dovandrovaný kazár židovský, ktorý verejne zbíja a klame.

Ale nielen úžerníci nivočia ľud, veľa ráz zákon sám dopomohol ľudu k biede a k vysťahovaniu. Pozrime len na daňový zákon? Je on spravodlivý? Koľko musí chudobný ľud hladovať a mozoliť, aby nasýtiť mohol štátneho molocha v podobe všelijakých porcií, prirážok a iných tiarch? Od čoho má platiť ten chudák roľník, ktorý na chrbte vynáša trus na svoju zemičku, ležiacu na vysokých vrchoch, ktorú orať nemôže a preto ju len ryje; úroda ale — jestli ju divá zver nezožerie alebo lejak nezmyje — mnoho ráz ani siaťa nedá? A koľko je takýchto biednych krajov? Z čoho má potom žiť tento ľud? Nemá ani úrody, ani výrobku. Žije z úžery. Za najväčšieho svojho dobrodincu drží žida, ktorý mu dá na bôrg pálenky, múky, zrna, lichvu, krm, slovom všetko, čo potrebuje. Kazári ale bohatnú z takýchto žobrákov. Ľud na nich mozolí, oni len interessy pripisujú ku kapitálu, pravotia sa a ekzekujú. A tieto smútné pomery nezkusujeme len na Horniakoch, ale aj na Dolnej Zemi. Milliony jochov zeme prešly do židovských rúk. Ako? Stá a stá milliony peňazí naplňujú pokladnice židovských bankárov. Zkadiaľ toľké bohatstvo?... Čo máte vy zúbožení kresťania? Palicu žobrácku? Rozhorčené srdce? Nečuť iné od vás len nárek. Spínate ruky a voláte úzkostlive:

Pomôžte, lebo hynieme!

Kto vám pomôže! Kto vyslyší vaše žaloby! Neztratili ste ešte nádej v Boha? Tak iďte k nám. Pripojte sa ku kresťanskej ľudovej strane! *Záhorský.*

DOPISY.

Gombáš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kresťane».

Veľmi osožné je, keď záležitosti obecné, spoločné sa aj v novinách pretriasajú a uverejnia; veď známo je, že ľudia sa nielen na vlastnej, ale aj na cudzej škode učia, a najde sa po mnohých obciach mnoho takého, z čoho sa môžu druhé obce učiť, keď sa patričná vec na verejnosť donesie. Stávajú sa chyby, keď ľudský rozum je zatemnený a vôla k zlému náchylná, ale keď patriční chybné kroky svoje uverejnené čítajú, vidia ich ako v zrkadle v jejich celej škaredosti, s láskou upozornení ich uznajú a tak, ak je ešte čas, ak všetko s dobrým úmyslom po kresťansky konajú, tieže ešte vždy napraviť môžu.

Cieľom môjho dopisu je pozornosť mojich drahých priateľov a spoluurbárníkov tunajších s tymi najúprimnejšími priateľskými citami na jedno veľmi mýlne pokračovanie obrátiť. Obyvatelia tunajší sú čisto katolíci, nielen dľa mena, ale aj dľa skutkov. Dokázali to chýrne aj počas ostatných troch rokov, keď na návrh nášho horlivého, príkladného, nielen za česť a slávu Božiu a za dušné spasenie, ale aj za hmotný dobrobyt svojich veriacich neunavene pracujúceho pána farára Štefana Hattyára, toľké summy peňazí z lásky k Bohu, na okrášlenie svojho chrámu, na vydláždenie a vymaľovanie tohože, na nový oltár a na nové zvony, ochotne obetovali. Toto by bola ich zásluha pre nebo. Je to tá špárkassa, v ktorej interessy večité a velikánske by mali zabezpečené. Oni sú príkladného a mravného držania a v v plnení svojich občianskych povinností stoja na prvom mieste, sú požehnaní v každom ohľade. I práve už aj pre tieto dary sú Pánu Bohu podlžní tú najväčšiu povďačnosť. Urbárníci a priatelia moji! Viete, čo jeden pohanský mudrc povedal? Že najohavnejší hriech je nevďačnosť! Máme radcov nie sobeckých v našej obci, ale za dobro obce pracujúcich a zaujatých, prečo nerobíte dľa ich rady, keď je tá rada pravá? Prečo nás chcete zaviesť do priepasti s vašim nerozumom? Začíname podnik nový, nášho materiálneho blahobytu sa týkajúci: prevzatie hostinca. Každý kresťan a katolík začína každý krok svoj v mene Božom, o vas si celý svet myslel,

že vy podnik ten tiež takto začnete; ale — neslýchaná vec sa stala. Či sa pamätáte, ako pán farár prosil pred otvorením konzumu so všetkým riaditeľstvom a dozorstvom požehnanie Božie pri oltári slávnostne? Kde Boh pomáha, tam sa slabý človek darmo usiluje prekážky robiť; lebo sú medzi vami takí, ktorí by chceli konzum prekaziť, moc ich niet, ale čierne duše sú to, tí budú zahaňbení, lebo vo tmách chodia. Možno, že ste počuli o prvých hresťanoch z histórie, keď týchto v Ríme len hŕstka bola a proti ním bola cisárska moc Nerona, cisára — tedy väčšia ako vaša — s celou silou svojou opretá, tak že sa museli ako myši kryť do podzemných dier. A čo sa stalo? Zvíťazili, a ich víťazstvo až posiaľ trvá, kdežto sila cisára Nerona zmizla. A viete, že koľko národov bolo na svete, ktorých teraz niet? Veru mnoho. A kde sa podely? Zmizly. Nuž a prečo zmizly? Preto, lebo bez pomoci Božej žily a o túto sa ani neuchádzaly. Tak to ide so všetkým na svete, a to je tak dokázané, ako že je deň a noc. Podľa toho sa každý kresťan spravuje, a len vy nechcete to ku prospechu všetkých nás upotrebiť? Lebo že to nechcete, dokazujete to s tým, že ste zavolali ku vedeniu hostinca urbárskeho — strach a hrúza — verejne osvedčeného *nepriateľa Boha živého!* Zavolali ste takého človeka, ktorý svojim skutkom, že cirkevne nezosobášený žije, ukázal Bohu, že nechce Jeho príkaz plniť, sprotivil sa mu. Nuž a kto Boží príkaz neplní, Jeho sa nebojí, myslíte, že bude vaše žiadosti svedomite plniť, bude sa vás báť? Ak si to myslíte, to ste deti a nie mužovia. Drahí priatelia! Nazdávate sa asnáď, že podnik náš takto začatý bude mať stálosť? Nemožno! Učte sa z histórie, neveďte nás do priepasti, Boh sa od nás odvráti, lebo za dary Jeho mu čierny nevďak chcete preukázať. Zpamätajte sa, ešte je nie neskorot napravte tú vec a požehnanie Božie bude sprevádzať naše práce. My sa nemáme trhať, ani si vec kaziť takýmito *pekelnými* kúskami, veď máte vedieť, že ako z konzumu, tak aj z hostinca dôchodky budú spoločné a my na tom máme nástojiť, aby ako jedno, tak aj druhé podujatie nie v cudzich židovských, ale v našich rukách bolo.

Povedomí katolícki urbárnici! Spojme sa proti tomu nešťastnému uzavretiu, ktoré do ruky dáva nepriateľovi Boha hostinec náš a ktoré len málo výborníkov urbárskych s niekoľko prisvedčujúcimi vynieslo, neboli sme o tom upovedomení všetci a tak nemohli sme byť tam, preto uzavretie to je samo v sebe nezákonité a môže byť ľahko zrušené. Zhoďme zo seba špinu na nás hodenú a spolu bojujme za čistotu mena nášho katolíckeho.

Urbárnik.

Nariadenie ministra vnútra v záujme vysťahovalcov.

Na tisíce našich ľudí nachodí sa prítomne v najväčšej biede v Amerike. O hroznom položení týchto nešťastných ľudí svedčí dostatočne aj to, že teraz v neslýchane veľkom počte navracajú sa domov. Táto okolnosť vzbudila pozornosť terajšej vlády a minister vnútorných záležitostí vyslal pomocného ministerského tajomníka pána Jozefa Aldássy-ho do Hamburgu a Brémov, aby sa osobne presvedčil o tom, v akých rozmeroch navracajú sa domov vysťahovalci. Zprávy, ktoré podal ministerský tajomník sú vskutku hrozné. V Hamburgu námorné vrchnosti neboly prichystané na to, že sa ľud naraz a v tak veľkom počte z Ameriky do Europy bude sťahovať. To uznaly, že všetky jejich lode celkom preplnené dochodia z New-Yorku do Hamburgu. Preto čo len lodí v zásobe majú, pošlú všetky pre dosťahovalcov. Aj to zkúsil ministerský tajomník, že dosťahovalcom v Hamburgu takrečeno ani sa zohriať nedajú, lež ako ta dorazia, pratajú ich hneď hanoveranskou železnicou do Oderbergu.

Hrozné veci vyprávali dosťahovalci ministerskému tajomníkovi o kríze a hospodárskych pomeroch amerických. Povedali, že v prístave new-yorskom mnoho tisíc ľudí čaká na lode, ešte väčší počet je tých, čo nemajú peňazí na cestu. Čo si niekoľko dollárov vyrobili, dali ich do peňažných ústavov, tie ale žiadajú teraz, aby na výplatu cez 6 týždňov čakali. Potom až sa budú ľudia v ohromne veľkom počte z Ameriky domov navracať.

Medzi prichodiacimi, čo prví domov dorazili, mali ešte pri sebe trochu peňazí. Tí úbohí ale čo teraz prichodia, najviacej až má jedon a jedon od 4 do 16 dollárov. Je ale veľa takých, čo zhola nič nemajú.

Hotoví sú akúkoľvek robotu v domovine prijať a tri štvrtiny príchodivších božili sa na všetko, že za celý svet nepôjdu do Ameriky šťastie probovať a radšej budú doma pracovať v baňach alebo v hámroch.

Ministerský tajomník Jozef Áldássy to isté zkúsil aj v Brémach. Ako sa tam zdržoval, doviezla jedna loď 2400 dosťahovalcov. Dľa zprávy námornej vrchnosti očakávajú v Brémach každý týždeň najmenej 6000 dosťahovalcov. Tento počet dosiahnuť môže aj 8000, ba ešte viacej, bo 80 percentov dosťahovalcov pochádza z Uhorska.

Minister vnútornych záležitostí skúmať dal záležitosti dosťahovalcov aj v iných prístavoch námorných a v záujme prichodiacich domov na

všetky politické vrchnosti krajinské upravil nasledujúci obežník:

«Ku mne došlé úradné zprávy potvrdzujú tú okolnosť, že v Spojených Štátoch Severnej Ameriky pred niukoľko týždňami vypuknutá kríza jednu čiastku priemyselných, baníckych a iných podnikov prinútila k úplnému zastaveniu roboty, druhých zase k tomu, aby počet robotníctva na polovicu znížili, alebo robotníkom omnoho menšiu mzdu platili, ako doteraz. Následkom tohoto nastavší nedostatok roboty, iné hospodárske nesnádze a to pokračovanie patričných podnikov, že v prvom rade cudzích robotníkov svojich prepúšťajú, ku návratu nútia do Europy, zvlášte ale do našej vlásti vo veľkých húfach všetkých tých, čo v poslednom desaťročí vysťahovali sa do Spojených Štátov Ameriky. Dľa spolahľivých zpráv dorazí tento týždeň z Ameriky do Hamburgu 6000, do Brémov 3870, do Antwerpenu 2300 vysťahovalcov a dobrá polovica týchto pochádza z Uhorska. Vzniklá kríza hospodárska v Spojených Štátoch Ameriky a tento zapríčinený vo veľkých húfoch návrat vysťahovalcov do vlasti veľmi vážne a rýchleho prevedenia úlohy nakladá tunajším vrchnosťam. Starať sa treba o to, aby všetci tí, čo z čiastky preto, že o tejto kríze vedomosť nemajú, z čiastky snáď preto, že o tej veľkej významnosti a rozsiahlosti jej náležite nenie sú poučení a chystajú sa teraz ku vysťahovaniu, od tohoto úmyslu odvedení boli. Dozvedel som sa totiž zo zpráv, z viacej strán krajiny dorazivších, že ačkoľvek najväčšiu čiastku k vysťahovaniu už prichystauých, hrozné chýry od prevedenia tohoto úmyslu odstrašily, mnohí aj k tomu sa odhodlali, že počkajú ešte ďalšie vyvinutie sa amerických pomerov, lež vo väčšom počte nachodia sa predsa takí, ktorí zvedení nesvedomitými agentami, púšťajú sa na cestu ku námorným pristavom. Vyzývam preto všetky patričné vrchnosti, aby bezodkladne naložily všetkým svojim úradným a podúradným medzítkam, aby všetkých o cestovné passy sa hlásivších alebo tieže odobierajúcich a vôbec tie triedy obyvateľstva, ktoré nemajú príležitosti o týchto veciach dozvedieť sa z novín, zodpovedným spôsobom dôkladne poučili o tejto záležitosti a prísne i s celým dôrazom na to ich upozornili, že kroz vysťahovanie na tento čas hmotné a telesné blaho svoje vystavujú istému oškodeniu a najväčšiemu nebezpečiu. Aj o to sa treba starať, aby z domov navrátivších sa takí, čo pre nedostatok majetku, alebo príbuzných, od prvého okamženia návratu odkázaní sú na dennú prácu, zo stránky vrchností účastní boli zodpovednej podpory a aby jim zabezpečená bola stavu jejich primeraná práca. Konečne očakávam od všetkých vrchností, že v tejto veľavážnej záležitosti, v zmysle prítomného nariadenia môjho všetko možné bezodkladne prevedú. Budapest, dňa 30. novembra 1907. Miesto ministra *Hadik* v. r., štátny sekretár».

Ministerstvo orby v súvislosti s týmto vyzýva všetkých zamestvávateľov krajiny, aby jestli potrebu majú na robotníkov akéhokoľvek druhu pri udaní podmienok mzdy listovne, alebo telegrafične na vedomie to dali robotnej triede ministerstva orby. (Földmüvelésügyi miniszterium, II. emelet 78. sz.)

Spisy redakcii zaslané.

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán. 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Veľkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatrené. — Cena jednoho výtisku. v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 halierov. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «**Requiem aeternam**» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dietky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedneho výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju kníhtlačiareň Karla Salvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «Alleluja» spevníkom a z nich 48 sú vynótované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10 rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský.

Stanovy a Odpustky všeobecného Sväto-Omšového Spolku pod preslávnym Menom, pod Ochranstvom a so vzývaním milostiplnej a nepoškvrnene počatej Matky Božej Marie u P. P. Františkánov v Ingolštadte utvorereného. — Z pôvodiny nemeckej s dovolením Dôst. Biskupského Generálneho Vikáriátu v Eichstät-u vydanej. Tlačou Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Odkazy redakcie.

P. J. B. D. Doteraz nebolo možno. V budúcom čísle istotne.

P. J. K. Sz. Ráčte odpustiť. List ale dostali sme zase len v utorok cez poludnie. Musíme zas do budúceho čísla čakať.

P. O. N. U. Ďakujeme. Uverejníme len v budúcom čísle.

P. Detvan. Nenapísali by ste nám akého ste zamestnania. Veľmi sa nám vidí, že sa ozdobujete rúchom, aké vám nepatrí.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... ... **4 koruny**
na pol roka ... ... **2 koruny**
na štvrť roka ... ... **1 koruna.**

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 11. decembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tisská K 24·80—26·40, stolnobelehradská K 25·10—26·05 peštianska K 24·95—26·70, banátska K 25·00—25·80. — *Raž:* prvotriedna K 23·95—24·25, druhotriedna K 23·75 do 23·90. — *Jačmeň:* prvotriedny K 15·90—16·10, druhotriedny K 15·70—15·90. — *Ovos:* prvotriedny K 17·05—17·35, druhotriedny K 16·55—16·85. — *Proso:* K 12·00—12·30. — *Kukurica:* Kor. 14·80—15·00. — *Repica:* K 34·50—36·00.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	19·70	19·50	19·30	19·00	18·80	18·40	18·00

č.	7	7½	8
K	17·20	15·70	10·50

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7·00, hrubé K 7·20.

Ďatelinové semä: čistené K 156·00—166·00, lucerna čistená K 150·00—158·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4·50—4·70, žlté K 5·10—5·30 za 100 kilov.

Strova: Fazuľa veľká biela K 17·00—18·00, miešaná strakavá K 13·00—14·00. — *Hrach:* nelúpaný K —·——·—, lúpaný K —·——·—. — *Šošovica:* čistená K 45·00—75·00. — *Konopné semä:* K 26·50—27·50. — *Mak:* K 85·00—86·00. — *Rasca* (kmín): Kor. 102·00——·—. Všetko po 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 49·50—50·00, srbské (100 kusové) K 35·50—36·00.

Lekvár: srbský K 37·00—37·50, slavonský K 57·00 do 57·50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 38·50, fiumánsky White-Star (***) K 32·50 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 76·50 do 77·00, kockový K 78·50—79·00, žltý K 76·50—77·00 za 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 146·00—147·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 110·00—111·00, 3-kusová K 113·00—114·00. vidiecka K —·——·— za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo velkom K 164·00 do 165·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 54·00—54·50.

Vajcia: prima uhorské K 105—110, podlejšie K 95 do 98 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·20—2·40, k vareniu K 1·10—1·20, syr 12—20 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy kŕmené K 1·00—1·15 kilogr.; kurence k smaženiu K 1·30—1·50, kurence k pečeniu K 2·00—2·80, sliepky na polievku K 2.70—3·00 za jeden pár.

Prsov

bolenia, taktiež bolenia hrdla, pálčivosti a zapálenia rychlo nás oslobodúje Fellerov Elsa-fluid. Jeden tucet na probu 5 K franko. Objednajme u V. Eugena Fellera Stubica Kostolna ulica 18. č. (stolica Zahreb). *Vili.*

Majetok na predaj. V najúrodnejšom kraji na žito stolice Požega, nedaleko Antunovacu v obci Marinoselo, majetok pozostávajúci z 42 kat. jochov, 14 kat. jochov pasienku, 13 kat. jochov žitom zasitého poľa. 10 kusov dojných kráv, 3 kone, 2 ošípané, bydlisko s pobočnými stavaniami, semeno k jarnému siatiu, 16 kat. jochov príslušnosti hory, seno, slama s celým hospodárskym zariadením na predaj sú pre nedostatok čelade. Cena 17 500 zl. Polovica ceny pri 4% úrokov moze ostať na majetku. Bližšiu zprávu podáva Michal **Polák**. Antunovác. Železničná stanica Poljana.

OZNAM.

Hladáme do dolnovestenickeho potravného spolku, konsumu jedného súceho muza ktorý vie v uhorskej a slovenskej reči rátať, písať. Hlásiť sa może hned alebo do 21 decembra. Jeho plat činí 4 percentá z toho čo utrží t. j. 1700 alebo 1800 ba aj do 2200 korun. Z čoho mesačne nan padne 0 do 80 korún. Má kvartiel, kuchyňu, uzbu, komoru. Od neho sa žiada 10.0 korún kaucie od ktorých dostane 5 procenton úrokov **Správa** dolnovestenického konzumm.

Vel'mi pekná ozdoba!

Zaznačená vzorka. Zákonná ochrana.

Najkrajšia ozdoba vianočného stromu

mnou opravený

I. čísla blisklavý anjel zvonček k vianočnému stromu.

Celkom z kovov, 6 pozlátených anjelov, 30 cm. vysokých. Záruka za dokonale dobré pôsobenie.

Dá sa hneď upevniť na najmenšom a najväčšom vianočnom strome. Na stôl postavený dá sa upotrebiť ako stolový zvoníek. Postavaný na teplé kachle účinkuje aj bez plameňa sviečky. Teplo troch sviec pohne hybajúce sa kolečka stroju a kroz tri opravené ocelové paličky udrúc na tri zvončeky daju príjemný striebomý zvonový hlas mladých i starých povzbudiac k vianočnéj pobožnosti. Cena s obalením a úpravou za kus kor .50.

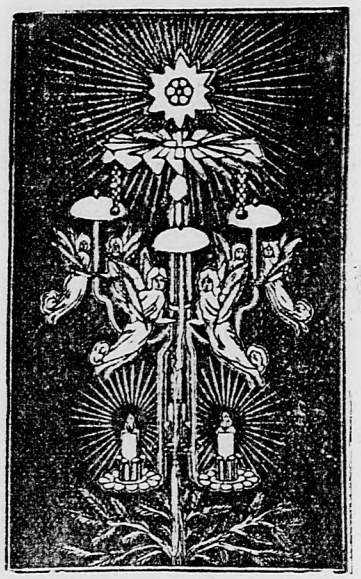

3 kusy kor.	---	4.25
4 « «	---	5 80
6 kusov «	---	8.—
9 « «	---	12.—
12 « «	---	15.—
24 « «	---	29.—
36 « «	---	43.50
50 « «	---	50.—
100 « «	---	112.—

2. čísla ten istý anjel zvonček ku vianočnému stromu v najfajnejšom a najkrajšom niklovanom vystavení krútenými zvoníčkami, s tromi krašne skvejúcimi sa striebosnéjmi lamettkvetámi, ktoré vo zapolení sviec zazračno krasne paprslekv vylučoju. — Cena v balíku s upravou upotrebenia za kur kor. 2.—

3 kusy kor.	---	5.50
4 « «	---	7.25
6 kusov «	---	10.50
9 « «	---	15.50
12 « «	---	20.25
20 « «	---	39.50

36 kusov kor. 57.50 50 kusor kor. 77.50 100 kusov kor. 150.—

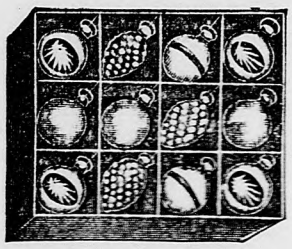

Najnovšia ozdoba vianočného stromu zo skla!

12 kusov vyberarných dľa veľkosti a vystavenia predmetu K —.40, —.60, —.70, —.80, 1,—, 1.20, 1.50, 2.—; 6 kusov v zaobaleni dľa veľkosti prevmetov K —.75, —.90, 1.—, 1.20 Lametta (anjelské vlásky) zo striebra alebo zlata, obálky po K —.10. — Orechový drót 100 kusov K. —.20. Sklenné guľkove retiazky 1½— m. dlhé dľa veľkosti guliek K —.90, —.95, 1.20, 1.40 Malé sviečky k vianočnému stromu, 24 kusov v kartone K —.50, väčšie 15 kusov v kartone K —.58. Svietničkov tucet K —.50.

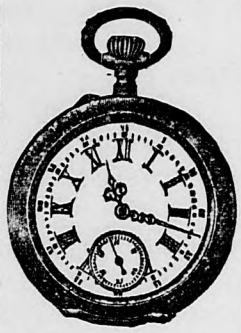

5 korun

pôvodné švajcarské Roskopf stroju, privilegované anker remontoir-hodinky s masívnou zaclonou struny. Svajcarske anker dielo s olovemon ochrannon znamkou v niklovej obalke so šarnir prikrivkou (odinky idu 36, nie 12 hodin) s peknými pozlátenými ručičkami najpresnej vyskúmané so zarukou 3 rokov kus po K 5.—, 3 kusy K 14.—. Ručičky na minuty K 6.—, 3 kusy K 17.—. V cemíku veľký výber.

7223 čísla tobolka na peňaze kus z jasno tmavej saffian kožky s tobolakou na drobné peňaze, štyri oddiely, s niklovou zátvorkou 9 cm. dlžky, 6 cm. šírky K 1.50

7202 číslo locná dobrá tobolka na peňaze kus, z do rej hladkej kožky, s pevnou koženou zatvorkoa, 4 oddiely, s tubolkou na papiérové peňaze s 3 zátvorkámi 9 cm. dlžky 6 cm. šírky K 1.35.

Lepšie tobolky na penaze K 1.85, 2.10, 2.80, 3.10, 3.50, 3.80, 4.20 a vyše.

Prosíme žiadat s cenníky

Vianočná odmena.

Každý ctený odberatel, Ktory od 1 septembra do 30. novembra vliste objedná u múa na raz tovaru v cene aspon do 40 korun ako vianočnu odmnnu dostane ovo mna zdarma 4343 čísla alarmbudič hodiny s ožiarenými vnoci čiahčami.

Vymienka je dovolená peňaze sa tiež navracaju riziko je teda vytvorené.

Tovar sa rozposiela s poštovou dobienkou alebo pri predbežnom doposlani peňazi. Objednat najlep šie je na postovej ponkázke, alébo v liste s poštovou dobierkou. Pri objednani v liste treba označiť či sa žiada zasielka s postovou dobierkou alebo či sú peňaze užodoslané s postovou poukazlou V zajme každeho obj dnavatela leži, objednanie previest, do 15 decembri poštový úrad pre velky obchod nenie v stave zasielky vždy na čase vybavít.

Objednavky za včasu treba poslat.

Na prvo fabriku hodin Ján Konrád čis. a kr. dvorny liferant Brüx 1999 (Cechy).

Prosíme žiadat' si náš hladný cenník s viacej než 3000 vyobrazemiami, ktorý každemu ocholne zdarma pošleme.

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči bohate illustrovaný cenník, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a striebornych predmetov ako aj hudobnych nástrojov. — Svajcarsko pôvodny system Roskopf patent K 5, Registrované «orel» Roskopf nikel remontoar K 7.

I. hodinová fabrika cis a k. dvorny doposielabel

Hans Konrád Brüx No. 400 (Cesko.)

Pri objednavkách na naše ohlasy, prosime odvolávať za vždy na naš časopis.

! ! ! S 16 prvými vyznačeniami ! ! !

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

(Staré čislo domu VI., Gyar-utca 50. č.)

Odporuča pri uplnej záruke

benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným podnikom, taktecž

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojim vystrojenim ku čistenin.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

! ! ! Jediná novota ! ! !

! ! Najjednoduchejší a najdokonálejší mlátebný stroj pritomnosti ! !

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domámi slamou krytymi. Cielom rozšírenia tychto najnovších strojov vymieňaju sa staršie parostroje.

Osobytná trieda pre stroje polného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlatenin a ku sietin adt.

O nedostyžiteľnéj zvláštnosti tychto strojov podáva zpravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmohradsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.)

Cennik na žiadosť zdarma a franko.

Ježišek 1907!

V **New-Yorku** a v **Londine** nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na striebomé náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za **6 zl. 90 krajciarov** nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov vel'mi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra vydličky,
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra jedácie ližice,
12 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie tácne,
2 kusv imponantné stolové svietniky,
1 cedidlo k čaju,
1 kus fajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len **6 zl. 90 kr.**

Tieto **42** kusi predtýmto 40 zl koštovali a vul len **6 zl. 90 kr** v najlavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantiruiem. Svedectvom tomu, že tento oznam **neni klamstvo** zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použit žeby si túto **okrášľujúcu garnitúru** nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej **do každej lepšej domácnosti** príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerikánskeho patentirovaného striebra závod

WIEDEN, II., Rembrandstrasse 19R. Telefon 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. **Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou** (zdravotná kova).

AMERIK. PATENT

Výťah s tisice uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úpl'ne spokojny, prosim eště jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr.

Kolčvár barón **Bánffy** jeho exell

Jej Excellentia, barónka Edelsheimova čo najvrelsie odporúčala mne Váš stolový nábytok, preto ešadum Vás, račte i mne dvojo takýchto nábytkor, po 6 zl. 50 kr. poslať.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg.

Zasielku som obdral, velmi som spokojný a budem to aj drulsým odporúčať.

Andrej Lehóczky kanonik a farár Zemplén-Szinna.

S dôrobom sme velmi spokojní a prosíme o novú zasielku. Predstavená ústavu Marianského. Budapest, IX., Soroksárska ulica 36.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a